

SISZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3.
A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a Kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XII. évfolyam 123. szám.

Nagyvárad

Kedd, 1916 május 30.

Magyarország a háború után.

— Dr. Bangha Béla S. J. beszéde a Katholikus Népszövetség vasárnapi ünnepélyén. —

Mélyen tisztelt közönség!

Amikor egy kedves meghívásnak engedve megjöttem ide, ahol talán már nem vagyok egészen ismeretlen, s amikor témát választottam, nem haboztam ezt az izgatón érdekes témát választani: Magyarország a háború után. Micsoda, fogja valaki kérdezni, P. Bangha präfétának csapott fel? Ó a jövendőbe akar belátni mint a javasasszonyok, akik kártyából olvassák ki a jövendőt? Nem, apám sem volt, én sem vagyok próféta! Csak arra akarok rávilágítani, amit a jelenből megállapítani lehet. Milyen lesz Magyarország a háború után? Ez ép oly érdekes kérdés, minthogy mikor lesz vége a háborúnak? Vannak optimisták és pesszimisták. Az optimisták azt hiszik, hogy a háború végén mindjárt szép és boldog lesz az élet, azt hiszik, hogy a vallásosság és a hazafiság eddig páratlan lendületet fog venni. A pesszimisták azonban azt állítják, hogy az élet jobb nem lesz, csak rosszabb. Én nem merek dönten, miről nekik van valami igazsága, de egészen egyiknek sincs. Az bizonyos, hogy más képe lesz a világnak, mint a háború előtt. Másképpen gondolkoznak majd az emberek, másképpen alakulnak a társadalmi, gazdasági és kulturális viszonyok. Már most is egy átalakulás korát éljük.

Bennünket azonban az érdekel, hogy milyen feltételek mellett lesz jobb a helyzet a háború után, mint a háború előtt? Mikor lesz szebb Magyarország, milyen körülmények között lesz boldogabb? — A válaszom az, hogy akkor lesz boldogabb, ha első sorban több lesz az országban a hazafiság, több a műveltség és több a kereszténység.

Először mondtam: ha több lesz a hazafiság. Talán csodálkoznak, hogy mintegy vádat emeltem, amikor mindenütt glorifikálják hazafiságunkat. A vádat emelem, de igazolni is tudom. Nem szoktam csökkenteni az érdemeit, akinek igazsága van. Az ellenfél is elismeri, hogy a magyar baka önteláldozása páratlan. Azt is tudom, hogy nagyon másképpen dőlne el a háború a mi szempontunkból a magyar honvédek nélkül.

Az ellenség mindig onnan tudta, hogy nagy támadás készül ellenük, mert magyar katonákat vezényeltek oda. A magyar intelligencia körében is számosan kitüntették magukat a haza védelmében. Egy magyar anya nyolc gyermeket hozott a világra, azonban csak egyet tudott felnevelni és ez is elesett a harcokban. Az anya nem zokogott, hanem büszke volt fiára, akit a hazának adott.

Mindamellettlátunk irányokat, amelyekre nem lehet a hazafiságot ráfogni. Talán hazafinak mondható az a középiskolai tanár, aki a babája kisujjára mindent oda tudna adni, de a nemzeti lobogó neki semmi? Vagy az a professor, aki Bécsben a cs. és kir. egyetemen az olasz királyságot dicsőítette? Mit ilyenek vannak, addig nem lehet tökéletes hazafiságról beszélni. Azt nem lehet mondani, hogy az idegen beszarmazottak a hazafiságnak. Sajnos, miközöttünk is akadnak akik eladták a hazafiságukat. Lehet-e hazafiságról beszélni akkor, amikor a fronton folyik az élet-halál harc és folyik idehaza is egy másik háború felebarátaink zsebe, egészsége és élete ellen?

Nem ellenség-e az, aki gyöngíti a népet, amikor annak fiait utolsó csepp véréig védik a hazát. Annyira gyöngítik, szípolozzák a népet, hogy az gyermekeit sem tudja tisztességesen nevelni, elő kell szednie utolsó kis pénzecskéjét és a kiszírt hivatalnokoknak zálogba kell tenniük mindenüket, hogy az éhínséget elkerüljék.

Amíg itt oly vérszívó, farkas-harc folyik, addig senki se beszéljen teljes érvényű hazafiságról. És addig nem is remélhetünk, amíg akadnak olyanok, akik a hazát egy pénzszénynak nézik. Azért kérem az Istent, hogy adjon őszintebb és több hazafiságot.

A hazafiság után több legyen az országban a fejlődés, a kultúra, a kölcsönös szeretet, ne csak magunkat szeressük ha nem egymást is gyámolítsuk. Több műveltség is kell, amire nézve a mi népünknek sok kívánni valója van. Nem az irni és olvasni tudást értem. Lehet valaki kiválóan művelt és finom ember, annélkül, hogy irni

és olvasni tudna. De lehet valaki európai látókörű, s emellett svihák a lelke fenekéig. Nem azt akarom, hogy több legyen az ABC, több legyen az ujság, hanem első sorban több önálló és igazi műveltségünk legyen. Kivánom, hogy a mi közönségünk ne engedje magát félrevezettetni hordó te-tejéről szavaló demagógoktól. Saját eszével gondolkozzék és ne lepézzelt szerkesztők agyával.

Ki találta ki, hogy a hit és a tudomány ellenkezik egymással? A tudósok? Nem. A katolikus a hívő keresztény tudósoknak köszönhető a tudomány legtöbb vívmánya, mi találtuk fel a villamosítást, a drót nélküli távirót, a villamos világítást az orvosi, a kémiai, a természettudomány ezer és ezer vívmányát, azonban ezek a lángelmék sosem állították, hogy a hit és a tudomány szemben álló fogalmak. Ha a közönség mégis elhitte ezt ki hitte el a keresztény néppel, hogy az ő legnagyobb ellensége a katolikus papság? Há; kik vagyunk mi? Galiciából, Franciaországból, vagy Szerbiából jöttek? Nem vagyunk-e mi katolikus magyar családok sarjadékai, régi familiák gyermekei? Ki gondolt mindig a magyar nép javára, ki fedte fel előtte az ármányt, ki védelmezte a tiszta erkölcsöket és a tradíciók tiszteletét. A katolikus papság. És mégis száz galiciaitól sem fél úgy a közönség, mint egy katolikus paptól.

A napokban Ó Budán jártam egy dominikánus páterrel. A dominikánusok tudvalevőleg fehér ruhát viselnek. Egy pár nevelésen síheder gonyolni kezdte a dominikánus atya ruháját. Nem tudtam szó nélkül megállni, az én kuruc vérem is fel-fortyant: „Bizony barátom, ez nem galiciai kaftán!”

Látni kell azokat a gyűlölködő pillantásokat és hallani azokat a neveletlen megvető megjegyzéseket, amelyekkel a katolikus papokat mindenféle fogadják és azt az udvariaskodást, amelyekkel a galiciaikat elhalmozzák. Ha valaki száz ezreket visz ki az országból, az nem baj, de aki védelmezi a keresztény egyházat, az népbutító, ellenség stb. . .

Azt látom ebből, hogy az emberek nem a saját fejükkal gondolkoznak, hanem a Népszava a sarki hordárokól felesapott irodalmi rongyszedők agyával. Több műveltséget ki-

CZILLÉR IMRE

nagyáruházában

Nagy Pünkösdi occasió keretében

Legújabb ruhaselymek, Grenadinok, Epongeok, Batisztok, Cartonok és Zephirek. Gyönyörű Blousok, kor. 9-50, 12-50, 16-50 és feljebb. Divatos gallérok és Rüsçök, napernyők, keztük, harisnyák, tricok és soknik. Vászón és szalma kalapok. Fehérneműek, ing, gallér, kézelők, nyakkendők. Ridicü-lök. Szőnyegek és függönyök kerülnek legolcsóbban eladásra!

vánok, mindenki az eszével gondolkozzék és ne a csizmaszárával! Ne imádjá az ellen-séget s ne üldözze a legjobb barátait!

A modern sajtó az a sajtó, amely meg-rohan minden erkölcsatlenséget, kiszinezi a cinkotai boózalmatokat, mintha mondaná: Hej! fiúk, leányok, ezt így csináljátok! Mikor a színész a színpadon a bokáit mutatja, ez a sajtó művészeti inspirációkról beszél de semmi elismerő szavuk nincs apácáink ön-feláldozó működéséről a kórházban, téboly-dákban, barakkokban és más helyeken.

Van a szentírásban Izaiás prófétánál egy érdekes rész. „Az Ur neve — ugymond — oly hatalmas, hogy elsöpri a hazugság zaboláját a népek állkapcsaiból!” Nem tudom, annak idején miat jelentett ez a mon-dat, de — most, tudom, hogy jellemzi a szabadkőműves sajtót. Már csak tisztán po-litikai szempontból is. Mert egy pár diplo-mata nem elég ahhoz, hogy háboruba borít-sák a világot, hogy a népek nekünk jöjje-nek, hogy elhitessek azt, hogy mi vérszom-jas hiénák vagyunk. Ahhoz más is kellett! Galvanizálni, őrzíteni a népeket! Hogyan ju-tott volna bárkinek eszébe, hogy odadobja fiait az ágyutüz elébe? Hogy tudtak volna ellenségeink a háborúért lelkesedni, amely-nek pusztításai, véres borzalmi előrelátha-tók voltak? Ki tehette ezt más, mint a mo-dern szabadkőműves sajtó!

A tőke meghuzza a gyepőt és megin-dítja az embereket. Sikerült a nép állkap-cájába a zabolát beletenni. Nem kellett csak megrántani a gyepőket és megfeszült a ha-zugság zabolája. A népek pedig felhorkan-tak, nekidühödtek és öntudatlanul rohantak, előre. Így indult meg a háboru ellenünk. A szabadkőműves sajtónak, az antant sajtójá-nak köszönhetjük a vérözönt. Mikor kiadták a jelszót, az egész világ lángborult, mert a nép szájában ott volt a sajtó, amivel az embereket mindenre, mindenhova lehet vinni, ragadni.

Ez a sajtó, ez az üzlet — sajtó nálunk is nagy hatalom. Mikor most ez a cinkotai gyilkosság mindenkit megborzongatott, rá-irányult a figyelem az apróhirdetésekre, amelyet éppen ez a sajtó kultivál. Tudjuk jól, hogy az apróhirdetéseken ezen lapok egyik legjobb jövedelmi forrása. Egy bécsi lapnak pl. 100.000 korona tiszta haszna van belőle. És amikor ez a sajtó cikkben és vezércikk-ben szidja a cinkotai gyilkost, egy pár lap-pal hátrább ugyanezen lapok apróhirdeté-sekkel terjesztik a bűnt. Ha valaki ezt nem látja, akkor műveletlen, de ha látja és mégis túri, akkor még műveletlenebb.

Adja Isten, hogy népünk lerázza magá-ról a hazugság ezen zaboláját. amikor az érdek parancsszavára cselekszenek mindent. Ez a sajtó blokkadot vont a papság, az egy-ház körül, el akarja tőlünk tántorítani az embereket. Adja Isten, hogy népünk mie-lőbb lerázza magáról ezen blokkadot, ezen jármot.

Harmadszor több kereszténység is kell ebben az országban. Ez a téma nagyon messzire vezetne, azért a sok közül csak kevésre fogok szorítkozni.

Mit nem fejez ki ez a szó, hogy ke-reszténység? Annyit jelent, hogy magasztos önérték és öntudat. Aki öntudatos kereszt-tény, az büszkén emelje fel a fejét, mert a keresztény vallás az emberi lélek diadalának a vallása. Olyan vallás, amit lerázhat valaki magáról, de lekicsinyelni nem lehet. Igaz, hogy ellenfeleink gunyolnak, de nincs az az igazi fonség, amit gunyolni nem lehet.

Hiszen a gunyhoz nem kell igazság, csak hosszu nyelv és vastag bőr az arcon.

Keresztény férfiak, még több önérték kell! Gunyoljanak a kicsi, kisebb és leg-kisebb embertársak, ezen nem lehet változ-tatni. A szélesap gazember is gunyolja a becsületes családapákat. A hitetlenek is csak hadd gunyolják az igaz, templomba járó katolikusokat. Fel a fejet, hitűakbea nincs mit szégyelni!

Mit jelent még a kereszténység? Több szeretetet! Ha keresztény vagyok, őszintén kell szeretni a felebarátomat, de a bűneit nem kell szeretni, mert a szeretet nem el-fordulás, nem hütlenség az igazsághoz. A szeretet nem önzés, önimádás, hanem érdek-lődés embertársaink igazi java iránt. Több érdeklődést, több törődést a katolikus köz-ügyekkel, hogy fejlődjék, ami embertársai-nak is javában áll.

Kereszténység annyit is jelent, mint te-vékenység; a kereszténység maga az élet. Az nem keresztény, aki mikor imádkozik, körülnéz, hogy valaki meg ne lássa. A ke-reszténység tevékenység, dolgozás és mun-kálkodás, hogy az igazság diadalmaskodjék, hogy az emberek milliói megismerjék, ami szép, ami jó és ami igaz. Tevékenynek lenni annyit jelent, mint a katolikus, a keresz-tény szervezeteket erősíteni, nemcsak tagdíj, hanem aktív részvétel által. Csak az a ke-resztény, aki munkálkodik is a keresztény-ség érdekében. Virágoztassuk fel tehát a mi keresztény szervezetünket, tevékenységünk eme pályáit.

Kereszténynek lenni végül annyit jelent, mint összetartani. Sajnos most kereszténynek lenni — úgy látszik — annyi, mint össze nem tartani. Jézus is azt mondta tanítvá-nyainak: „El fogtok futni, mert engemet elfognak. Leütik a pásztorát és elszéled a nyáj.” Ellenfeleinknek is az a jelszavuk, hogy le kell ütni a katolikus papokat és akkor a nép is prédájukká válik. Ha nem akarjuk, hogy ellenfeleink megbontsák egy-ségünk erejét, akkor legyen több összetar-tás a papság és a világiak között. Mi az a modern eszköz, amivel a mi népünket egy-ségesse lehetne korácsolni? A katolikus sajtó! Mi nem tudjuk kiépíteni a katolikus sajtót, nem védeltessük, nem pártfogoljuk eléggé. Itt van pl. a Tiszántúl. Mikor Pes-ten kezembe veszem ezt a lapot, elgondo-lom, ha nekünk Pesten ilyen napilapunk volna. Szégyen volna, amit mi irigylünk, azt önk ne pártfogolják.

Ellenfeleink nagyon jól tudják, hogy ahol a keresztény sajtó kezd felvirágozni, oda ők nem tudnak behatolni. Akkor hiába jönnek a nagy tirádák, hogy a fehér az fe-kete. Az ellenfélnek kétféle sajtóorganuma van: Az egyik nyílt sisakkal támad elle-nünk, ilyen a Világ és a Népszava; a má-sik gyűlöletet nem nyíltan mutogatja: ilyen a Pesti Hírlap. Ez a lap a szerkesztői üze-neteiben hinti a mértelyt. Pl. azt mondja, hogy „egyetlen törvény van a világon: a test törvénye.” Ezeket a szerkesztői üze-neket egy hittagadó volt katolikus pap írja, aki többek között azt állítja, hogy a tisztasági törvényt a kath. papok találták ki, és akinek Krisztus Urunk csak egy madár-ijesztő. Ugyanaz a pap írta a Magyar Kul-turáról, amelynek szerkesztője vagyok: Ó bizony nem foglalkozik a nyilvánosság ki-zárásával megjelenő felekezeti szenny-lappal, nyomtatvánnyal, amely rosszul szolgálja a magyar kultúrát. Hát ennek a lapnak mun-katársai a következő kis pontok:

Gróf Apponyi Albert, Prohászka Otto-kár, Csernoch János, Nékám Lajos, Angyal Pál dr Metthy Károly, Földes Béla dr, Márki Sándor és több jeles tudósunk. És erre a Magyar Kulturára mondja ő, hogy a nyilvánosság kizárásával megjelenő feleke-zeti szenny-lap.

Legszükségesebb tehát a keresztények között az összetartás; ez a mi jövőnk titka. Szeressük a mi keresztény sajtókat, amely nem üzlet sajtó, amely csak a nép gazda-sági jólétét célozza. Ne mondja senki, hogy kezd te, hanem kezdje mindenki maga sajtónk pártfogását.

Még csak egy néhány befejező szót szölok. 1914-ben volt, augusztus első hetei-ben... Egyre jöttek a katonavonatok. Bucsúztak a mi fiaink, rokonaink, jó ismerőseink: a soha viszont nem látásra. Hogy meg voltuak hatva, amikor megin-dultak a vonatok zászlódiszben, felvirágozva. A mi katonáink, gyermekeink énekeltek hozzá, talán, hogy feledtessék bánatukat.

Oh, jóságos Isten, mintha meghallgat-nád könyörgésünket, hogy lenne már itt a béke. A jövőbe látok: látom a robogó ka-tonavonatokot, de már visszafelé jönnek és jönnek diadal énekekkel tépetten, porosan, véresen a mi vitéz fiaink. Jönni fognak, Isten meghallgat bennünket, zugni fognak a harangok, feldiszipjuk az oltárokat és egy szívből jövő Te Deum-ot éneklünk: Téged Isten dicsőrünk, téged Urunknak vallunk és köszönjük, hogy visszahoztad a mi fiainkat!

— Hála Istennek, visszajönnek mind, vagy legalább is nagyon sokan vissza-jönnek.

De ez a nap nemcsak a diadal ünnepe lesz, hanem az új jövő első munka napja. Mert a háboru borzalmas tüzesóvát emelt, ennek fényénél borzalmas dolgokat láthatunk a jövőben.

Itt vagyunk mi, a keresztény nép, akik meggyengültünk és megfogyatkoztunk bor-zasztóan. Ha majd a háboru előtt elvették a vagyonunkat, megfosztottak saját tradíciókatól, mi lesz akkor a háboru után?

Amazok nem vesztették el a fiaikat, vagy legalább is kisebb mértékben: amazok nem szegényedtek el a háboruban. A jövő sivár is lehet, araszító is lehet. Ha enged-jük magunkat félrevezetelni az ellenfél sajtója által, mi lesz belőlünk a háboru után, amikor mi megfogyatkoztunk, ők pedig megnövekedtek?

Tehát ismételtén is hangsúlyozom, hogy az a nap, a béke és diadal napja lesz az első nagy munkanap, attól függ, hogy Magyarország keresztény marad-e vagy sem?!

Aszódy Mihály Kossuth-utca Sas palota a cég egyike a legnagyobb az ajánlott cikkekben. Nagyvárad és vidék közönségét felhívom, hogy a gyümölcs befőzés idejére saját vásárló vevőimmet, cukorral, kávéval, kondenzál tejjel (berna védjegyű) valamint tea, rum, konyak, likőrök, szardínia hal-konzervek (huspótló) szalámi, ementáli sajt, összes létező csokoládé és cukorkaárak, gyógyborok, borovicska, kakao, füge, malaga-szólló és déligyümölcsök rendelkezésre ál-anak, az eladás nagyban és kicsinyben lesz kiszolgálva. Kitűnő zamatú kész kávé cukorral együtt kilója 5 korona.

Kiadó Kossuth-u. 2. sz. házban a Ker-tész S. Sándor-féle üzlethelyiség s ugyan-ott egy kétszobás lakás kiadó. Irtekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

Gyászesetben ruhák 24 óra alatt festetnek feketére! Tisztítás vegyileg szárazon (Benzinben.)

Kézimunkák, Függönyök különös gonddal!

Különlegesség! Katonai csukaszürke egyenruhák átfestése tábori zöldre tökéletes kivitelben.

Postai megbízások soron kívül! HALTENBERGER VILMOS kelmefestő, vegytisztító és gőzmosó gyárában.

Gyári telefon: 34.

Felvételi üzlet: Rákóczi-ut 7.

Telefon: 14-69.

Visszavert orosz közeledés.

Orosz hadszíntér. Budapest, május 29. (Hivatalos.) Nagyobb orosz haderő megkezdte az utóbbi időben, hogy futóárkokkal és árkász művekkel közelítse meg besszarábiai arcvonalunkat. Útegeink és aknavetőink tüze az ellenség munkáját megghiusította. Egyébként nincs nevezetesebb esemény.

Három újabb magaslat csapataink kezében

Olasz hadszíntér. Budapest, május 28. (Hivatalos.) Az Asiago környékén megerősített területen csapataink Roanánál átkeltek az Asso völgyön Canovánál visszavetették az ellenséget és a déli és keleti völgy-oldalakon kiterjeszkedtek. Más csapataink Monte Inter Rotto erődeinek legyőzése után az Ariagotól északra fekvő magaslatokat vették birtokukba. Odább északon a monte Zebio, monte Zingarello és Corno de Compo Biancò a Fetzo Pozina völgyben az olaszokat szívós harc után elűztük a Bettaletől délre és nyugatra fekvő állásából.

Délkeleti hadszíntér. Budapest, május 29. (Hivatalos.) Nincs újabb esemény. *Hófer.*

Vilmos császár keleten.

Budapest, május 29. (Saját tudósítónktól.) Stokholmból jelentik: Az orosz sajtó azt a hirt terjeszti, hogy Vilmos német császár előbb Csernovitzba utazik és innen kiindulva meglátogatja az egész keleti frontot. Állítólag a német császár Mackensen és Falkenheim nagyon fontos haditanácsot tartanak, a melyen a legközelebbi offenzívát állapítják meg.

Lázadás Kinában.

Budapest, május 29. (Saját tudósítónktól.) Newyorkból jelentik: Csifu tartományban kitört a lázadás. Ugylátszik Kina leggazdagabb tartományának elvesztése is küszöbön van.

Visszavert buvárhajó támadás.

Budapest, május 29. (Saját tudósítónktól.) Stokholmból jelentik: Az Oxelse Sundnál nagy ágyuzást hallottak a tenger felől. Nemso-kára kiderült, hogy egy ércet szállító német hajót buvárhajó támadta meg. A szállítóhajót négy torpedózuzó kísérte, melyek a buvárhajót tűz alá vették, mire a buvárhajó gyorsan beszüntette az ágyuzást és elmenekült.

Románia a központi hatalmak mellett.

Budapest, május 29. (Saját tudósítónktól.) Kopenhágából jelentik: Sok jel arra mutat, hogy Románia a központi hatalmakhoz közeledik. Erre vall az is, hogy a kormány a bolgár és osztrák határ mentén volt csapatokat visszavonta, jöllehet ezt az intézkedést a hushánynyal okolják meg. Oroszbarát körökben azonban azt hangoztatják, hogy a csapatvisszavonás közös megegyezés alapján történt. A bolgár csapatokat is visszavonták a román határról s a szaloniki frontra vitték. Ezekkel az eseményekkel függ össze Blondel francia követ visszahívása is.

Eukarest, május 29. A La Roumanie, Take Jonescu lapja rezignál-tan állapítja meg, hogy Románia helyzete véglegesen tisztázottnak tekinthető. A lap panaszosan említi meg, hogy miután Bratianu hosszú ideig a négyesszövetséggel s főként Oroszországgal kacérkodott, most a központi hatalmak felé fordul.

A francia tanítók a harctéren.

Hága, május 29. A Times-nak jelentik Párisból: Huszezer franeaia tanító ment eddig a harctéren. Kétezerhatszáz elesett és hétezer megsebesült.

Élénkség a nyugati fronton.

Berlin, május 29. A nagyfőhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Ellenséges monitorok, melyek a tengerparthoz közeledtek, tüzérségi tűzünk által elűzettek.

A Surnes melletti repülőterre német repülők sikeresen dobtak bombákat.

A Maas mindkét partján a tüzérségi harc nem eszkező hevességgel tovább tart. A franciák a Dumieres falu ellen intézett két gyengébb támadását visszavertük.

Keleti és balkáni hadszíntér.

Nincs ujság. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A király elismerése Jenő főhercegnek.

Budapest, május 29. (Saját tudósítónktól.) A király Jenő főherceghez hálás elismerő kéziratot küldött azokért a hasznos szolgálato-kért, a melyeket a hadsereg egy csoportjánál teljesített. A király különös dicsérő elismerését nyilvánította a főhercegnek.

Elnapolják a birodalmi gyűlést.

Budapest, május 29. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: A birodalmi ülést legközelebb elnapolják és november 7 re hívják össze. Lehetséges, hogy ez idő alatt elsőrendű eseményeket várnak, melyekről a birodalmi ülésen beszámolhatnak. Az új ülés első szakában a mandátumok meghosszabbításával foglalkoznak.

A béke és a békekölcsön.

Budapest, május 29. (Saját tudósítónktól.) Junius havában nagy konferencia lesz Párisban, melyben a béke módzatait tárgyalják. A francia kormány egy újabb kölcsönt is fog kibocsátani, a melynek már békekölcsön lesz a címe.

A bolgárok a görög határon.

Rotterdam, május 29. Szalonikiból jelentik: A bolgárok kezdenek görög területet megszállani. Tegnap megszállták a Rupel-szoros déli kijáratát. Ez az erőd uralja a Demirhissar és Serres közti szorosot. Seseux és Curpra mellett harcok voltak.

Elfogott németalföldi hajó.

Budapest, május 29. (Saját tudósítónktól.) Berlinből jelentik: Több német hadihajó elfogta a Holland nevű németalföldi hajót és Porcum Reede kikötőbe vitte. Az elfogott hajó állítólag az ellenség számára kémkedett.

OBERBAUER A. UTÓDA

BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 41. a legjobb hírnévnek örvendő és legrögibb egyházi szerek, ruhák, zászlók stb. gyára. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve. Telefon szám 167-43.

Bangha Béla vasárnapja

Vasárnap *Bangha Béla* nevével visszhangzott Nagyvárad, *Bangha Béla* lett az események központja és a mint *Bangha Béla* vasárnapjának elmúlása után megállapíthatjuk, az ő itteni tartózkodása nem volt egyszerű muló esemény, hanem mint mindig, maradandó nyomokat hagyott a lelkekben és tettekbe serkentett mindenfelé.

Bangha Béla vasárnapi beszédei mintegy riadók harsogtak a nagyváradai közönség fülébe: ébredjétek, szervezkedjétek, ha azt akarjátok, hogy a háboru után is egy keresztény és magyar Magyarország legyen itt! Ébredjétek, szervezkedjétek, tegyétek minél erősebbé a keresztény sajtót, hiszen azzal magatokat erősítitek, tömörüljétek keresztény szervezetekbe, hiszen azokban a keresztény Magyarország sziklánál szilárdabb alapjait rakjátok le! és az a magas intelligenciájú közönség, mely *Banghát* hallgatta és mely beszédein lelkesedett, megértette és követni fogja őt.

Nem mehetünk el igazán mélyen érzett hála szavai nélkül *Bangha Béla* itteni szereplése mellett különösen mi, a Tiszántúli. Sok nehéz küzdelmünk volt, van és lesz. De azok az elismerő szavak, melyekkel *Bangha Béla* a mi szerény buzgólkodásunkat és munkásságunkat méltatni szives volt, a legszébb jutalmat jelentik részünkre. Az elismerésből azonban az országnak a nagyváradai keresztény közönséget illeti, a legnagyobbaktól a legkisebbekig, akik mind igazán erejükhez és tehetségükhöz képest viszik előre a keresztény sajtó ügyét. Nálunk a keresztény közönség maga válik egyre szélesebb körben a keresztény sajtó apostolává s hol gyorsabb, hol lassabb tempóban, de állandóan előre viszi a keresztény sajtót, mindig újabb és újabb területet foglal el az ellenséges és a színtelen sajtótól. Katholikus egyesületeink is, a háboru dacára, virágzó fejlődésben vannak.

A sajtó és egyesületi élet terén a keresztény szervezkedést még tovább vinni, sajtónkat és szervezeteinket egyenesen döntő tényezőkké emelni: ezt kell megtennünk, hogy a háboru után azoké legyen a diadal, akik azt kivívták: a keresztény magyarságé.

Ha ezt belátja mindenki és ha e célra munkálkodik lankadatlanul az egész közönség tovább is: ez lesz *Bangha Béla* legszebb szónoki sikere.

Bangha Béla szerepléséről tudósítónk a következőkben számolnak be:

A délelőtti értekezlet.

Az ünnepélyt megelőzőleg, délelőtt 11 órakor értekezlet volt a Kath. Körben, amelyen a „katholikus nagy vezérkar“ gyűlt össze tanácskozássra. Az értekezleten a Kath. Kör, az urinők, urleányok, urak és iparosnők kongregációjának, a Kath. Népszövetségi Otthon és Népszövetségi Hitelszövetkezet vezetői és a csoportvezetők vettek részt.

Örömmel láttuk, hogy ma már oly kiterjedt Nagyváradon a különböző katolikus szervezetek száma, hogy a vezetők is egy látogatott gyűlés képét mutatták.

Az értekezletet *Bangha Béla* hatalmas beszéddel vezette be, amelyben rámutatott a szervezkedésben rejlő erő nyomán támadó

fényes eredményekre. Részletesen foglalkozott a további teendővel, különösen amelyek a háboru folytán előálló új viszonyok mellett újabb és nem lankadó tevékenységet igényelnek, úgy a sajtóban, mint a társadalmi élet minden megnyilvánulásában, hogy a háboru utáni idők ne találjanak bennünket készületlenül.

A pompás beszéd élénk eszmecsere anyagául szolgált, amelyben többen vettek részt. A felszólalások több fontos gyakorlati eseményt fognak maguk után vonni a katolikus ekciók terén.

A délutáni ünnepély.

Zsufolásig megtelt délután a Kath. Kőr Szent László terme a Kath. Népszövetség ünnepélyére; olyan impozáns, nagyszámú közönség gyűlt egybe, a minőt még ez a hatalmas nagy terem is ritkán lát együtt. És most mindjárt megemlíthetjük, hogy a külső sikerben igen nagy részük van a népszövetségi csoportvezetőknek, ennek a pompásan szervezett, lelkesedéstől áthatott gárdának. Csak pár nap állott rendelkezésükre, de azért bejárták a várost, a népszövetségi tagoknak széthordták a meghívókat s kétezer meghívóból pár nap alatt úgy szólván egy sem maradt. Ugyancsak a csoportvezetők ügyeltek föl a rendre is, ők kalauzolták helyeikre azokat, a kik fenntartott helyeket váltottak meg. Így esett aztán meg, hogy az óriási tömegben példás volt a rend.

A közönségben az egész nagyváradai kereszténység képviselve volt; minden társadalmi osztály megjelent. Az óriási közönségből a következő nevetek sikerült feljegyeznünk:

Bundala Mihály, Barza József, Buzás József, dr. Buday Gyula, dr. Bozóky Alajos, Bozóky Ferenc, Domanek Pál, Divald László, Drabics Kálmán, Demetrovics Elek dr, Fényes Samu, Gálffy Sándor, Gyepes Imre, dr. Géczy József, Horváth János, Hüllinger József, Imrik S. Zoltán, dr. Imrik Gusztáv, M. Jánosy Aurél, Kolthay Kornél, Kerner István, dr. Karácsonyi János, Kocsis Zoltán, dr. Krüger Aladár, Kram Aladár, Kovács Kaudid, Karakas Károly, dr. Lábán Lajos, Likay Sándor, Lastyán Eadra, Mayer Antal, Molnár Imre, Mellau István, Molnár Rezső, Némethy Gyula, Petry Árpád, Petry János, Papp János, dr. Patzók Elemér, Resch Mihály, dr. Raibovszky Béla, Roskoványi Zoltán, Sztán Illés, Szatiril Ferenc, Szabó Antal, Sas Ede, Székely Lajos, Szilágyi Béla, Sünger Bertalan, Simon Lajos, Tóth Imre, Tuka János, Török Péter, Tyll János, Vucskics Gyula dr, Vidosits Gyula, Vass János, Vitkó Vilmos, Voszka Ferenc, Vank István, Zboray Gyula, Zeemann János, Zöldi Bertalan, Zakariás Jenő, stb. Különösen nagyszámú hölgyközönség volt jelen, élükön özv. Des *Echerolles* Kruspér Sándornéval s a nagyváradai kölgközönség számos előkelőségével.

Az ünnepélyt a 70. gyalogezred zenekara nyitotta meg *Doppler* „Ilka“ című operájának nyitányával. Szerencsés választás, pompás előadás, mindkettő dicséretére válik *Csermák* József karnagynak és az egész zenekarnak. *Dopplernek* ez a magyar operája egyik legsikerültebb szerzeménye, melyet kevesen ismernek Nagyváradon; helyes dolog volt ilyen kiváló precíz előadásban bemutatni. Zajosan megtapsolták.

Egy bájos fiatal leány *Kovácsnay* Erzsike lépett az emelvényre s „Csöndes háboru“ címmel egy rendkívül kedves, hangu-

latos költeményét olvasta fel. A mosolygós, bájos arcú postaleányt sikerült költeményéért zajos ovációk jutalmazták.

Frappáns sikere volt a következő számnak: *Szilágyi Béla* adott elő szebbnél szebb magyar dalokat, *Resch* Mihály kitűnő zongorakísérete mellett. Szokatlan dolog önálló műsorszámnak magyar dalokat választani; ezek csak ráadásként szotak szerepelni. A magyar dalnak olyan hivatott interpretálója, aminő *Szilágyi Béla*, bátran választhatott magyar dalokat önálló számnak. Minden cigányos tulzástól mentve, az igazi, nemes magyar zenét szólaltatta meg hegedűjén s a közönség egész meglepetéssel fedezte fel a magyar dalnak egy valóban hivatott, igazán művészi mesterét, a kinek játékát nem győzték eleget tapsolni.

Ismét a klasszikus zene került sorra: *Szabó Imre* *Resch* Mihály jeles zongorakísérete mellett nagy hatással adta elő *Tannhäuserből* a *Zarándokok* dalát. *Szabó* csengő, tiszta tenorhangja kitűnően küzdötte le a tenorszólo nehézségeit s kíséreléssel együtt megérdemelt tapsokat kapott.

Percenkig zugó éljenzés köszöntötte dr. *Bangha Bélát*, az ünnepély illusztris szónokát, mikor az emelvényen megjelent. *Bangha* egyikét mondotta legszebb, legszentiaibb szónoklatainak. Csak úgy sziporkáztak az ötletek, gyújtottak a ragyogó hasonlatok s mindenkit magával ragadott az a hatalmas szócsoki erő, amely *Bangha* beszédjéből szétáradott.

Magyarország teendőit vázolta a keresztény sajtó és szervezkedés terén a háboru után. A beszéd gondolatmenetét lapunk élén közöljük, ez azonban csak halavány mása annak a szónoki mesterműnek, mely a Népszövetség vasárnapi ünnepélyén elhangzott. Éljenzés, helyeslés és taps folytonosan megmagszakították a szónokot, akit aztán beszéde befejeztével percenkig ünnepelt a föllekesült közönség.

Ismét a 70. gyalogezred zenekar fejezte be az ünnepélyt egy pompásan előadott *Lohengrin* ábránddal. Ennél méltóbb, szebb záróakkord nem is következhetett *Bangha* beszédjére s a közönség méltán adott kifejezést zajos elismerésének a 70 es zenekar és jeles karmestere, *Csermák* József iránt.

A pompásan sikerült ünnepély záró száma után, mikor *Lohengrin* utolsó ütemei is elhangzottak a közönség sorai előtt megjelent *Imrik S. Zoltán* tb. kanonok s első sorban hálás köszönetét fejezte ki *Bangha Bélának*, azért a gyönyörű beszédért, melyben a közönséget részesítette. Majd a közönséghez fordult és figyelmébe ajánlotta a Magyar Kulturát és a Tiszántúli. Kövesék *Bangha Béla* ragyogó beszédét ragyogó cselekedetekkel. A közönséget nem is kellett figyelmeztetni, tömegesen siettek a két lapra elfizetni. Az ünnepély igen szép számu előfizetést hozott mindkét lapnak.

Társas vacsora.

Este *Bangha Béla* tiszteletére társas vacsora volt a Katholikus Körben. A vacsora melyen a keresztény szervezetek és egyesületek vezetői és előkelő hölgyközönség jelent meg, dr. *Karácsonyi* János kanonok köszönte meg dr. *Bangha Bélának* Nagyvárad közönsége nevében azt a magas színvonalu élvezetet és tanulságot, melyet gyönyörű beszédével szerzett. *Bangha* válaszában a papát, mint az igazi békeapostolt aposztrofálta pompás beszédben. Sikorult pohárköszöntőket mondtak még dr. *Molnár* Imre, *Imrik S. Zoltán*, dr. *Krüger* Aladár és *Buday* Gyula.

Bangha Béla az éjszakai 11 óras vónattal utazott vissza Budapestre.

Kálmán Gusztáv államtitkár Nagyváradon.

Kálmán Gusztáv v. b. t. t. államtitkár, az orsz. Hadsegélyző bizottság alelnöke vasárnap éjjel Nagyváradra érkezett, hogy megismerje a nagyváradai hadsegélyző-bizottság szervezetét, működését.

A kora délelőtti órákban az államtitkár felkereste a városházán Rimler Károly polgármestert.

Pár perc múlva az államsegélyző-hivatalba mentek át, ahol Juricskay Barna tanácsos, az államsegély ügyosztály vezetője fogadta.

Az államtitkár már előzőleg kijelentette, hogy Budapesten is mintának ösmerik a nagyváradai hadsegélyző hivatal működését. Itt oldották meg legelőbb a segélyezést akként, hogy a segély folyósításáig előlegeket adott a hadsegélyezetteknek.

Juricskay Barna ezután bemutatta a segélyezési iroda vezetőjét Salgó Zelma havidijasnőt, aki nagy buzgalommal és pontossággal teljesíti fáradságos munkáját. Salgó Zelma ezután alaposan bemutatta a hadsegélyezés ügymenetét, a segélyezési könyveket nyilvántartást és a kifizetési módokat.

Kálmán Gusztáv nagy figyelemmel kísérte a nyújtott magyarázatot s elragadtatással nyilatkozott az egész kezeléssel, amely teljesen igazolja a nagyváradai államsegélyezés kezeléséről elterjedt jó hírnevet.

Ezután a városi árvaszékot kereste fel az államtitkár, ahol dr. Istvánffy István elnök referált a hadiárvak érdekében kifejtett tevékenységről. Ismertette a hadiárvak részére eszközölt gyűjtés eredményét, a hadiárvak gyámatyái intézményének fontosságát.

A felvilágosítás teljesen kielégítette az államtitkárt, aki elismerését fejezte ki dr. Istvánffy István elnöknek buzgó és célirányos működéséért és buzgalmaért.

A városházáról Lukács Odön főjegyző és Juricskay Barna tanácsos és Sass Elemér főispáni titkár kíséretében kihajtatott a tűzoltó őrtanyába, ahol a kifizetéseket tekintette meg.

Megható jelenet volt itt, hogy egy elesett szegény katona özvegyének, Farkas Györgynének, átadták az Augusztia egyesület katona biztosító intézete által kifizetett 1000 koronát.

Itt Juricskay Barna tanácsnok üdvözölte az államtitkárt. Felemlítette, hogy ez már a második eset, hogy a hatóság felvilágosítása alapján az Augusztia-egyesületnek nagy hasznát veszik Nagyváradon az államsegélyezettek.

Kálmán Gusztáv államtitkár válaszolt az üdvözlésre. Rámutatott a háború által okozott bajokra. Ez teszi kötelességévé az itthon maradtaknak, hogy a hatósági és állami támogatáson kívül a társadalom is vegye ki részét a segítésből, hol gyorsan kell segíteni. Ezt teszi az Augusztia-egyesület. A legtöbben azzal a kérdéssel foglalkoznak, hogy ha férjük elesik, mit csináljanak. Ennek a kérdésnek a megoldására alakult az Augusztia gyorssegély egyesület amely megcsinálta a katonai hadbiztosítást, ahol csekély összeg ellenében nagyobb összeget kap esetleg az illető.

Ezután Farkas Györgynéhez intézett vigasztaló, buzdító szavakat, hogy miként hasznosítsa a most kapott ezer koronát.

Lukács Odön a város nevében üdvözölte az államtitkárt s vigasztalta az, elesett özvegyét s a felsorolt hadsegélyes nők hangos zokogása mellett adta át az ezer koronát.

Végül Várady István tanító, a polgárság nevében fejezte ki köszönetét az államtitkár megjelenéséért. Az egyik elesett ka-

tora gyermekének, akinek anyja szintén ezer koronát vett fel a biztosításból, ő volt a gyámja s látta, hogy a szegény családon mennyit segített a biztosítási díj. Ezáltal a család megélhetése biztosítva van.

Délután a városi élelmezési ügyosztályt látogatta meg az államtitkár, ahol a polgármester és a főjegyző mutatták be az ügyosztály szervezetét, működését, amely meglepő az államtitkárt s ennek többször kifejezést is adott.

Majd kihajtatott a polgármester, főjegyző és Juricskay tanácsos kíséretében a városi kertgazdaságra, ahol Jelinek Ferenc műkertész, a telep fővezetője kalauzolta a kiváló magyar vendéget.

A 60 hold területen berendezett konyhakertészet bámulatba ejtette az államtitkárt. Nagy érdeklődéssel szemlélte s pompás veteménygyakot, amelyek révén gondoskodik a város a közönség élelmezéséről.

A látottak felett a legnagyobb elismerését nyilvánította az államtitkár.

Meglátogatta még az államtitkár Ipolyi Keller Gyula társaságában a háztartási iskolát és az ezzel kapcsolatos intézményeket, amelyek felett szintén elismerését fejezte ki.

Délben látogatást tett Kálmán Gusztáv államtitkár gróf Széchényi Miklós v. b. t. t. megyéspüspöknél. Az egyházfejedelem bemutatta a Vöröskereszt javára csüörtökön megnyíló képzőiskolát a gróf Erdődy Gyuláné és gróf Széchényi Jenő által festett képeket. Az államtitkár nagy érdeklődéssel tekintette meg a remek képeket.

Hálatalten emlékezett arról a hazafias buzgalomról és áldozatkészségről, amelyet az az egyházfejedelem abban a nagy időkből a jótékony terén kifejt, s amely méltó példát szolgált.

Látogatást tett még az államtitkár dr. Miskolczy Ferenc főispánál.

Este a színelőadást a város páholyából nézte meg az államtitkár, aki az éjjeli vóttal visszautazott a fővárosba.

Képzőiskola a püspöki palotában.

Csak pár nap választ el a nagy eseménytől, a püspöki palotában rendezendő képzőiskola megnyitásától. Az előkészületek az egész vonalon befejeződtek, a rendezőség kész munkával, a közönség feszült érdeklődéssel várja a megnyitást.

Áldozócsüörtökön délután a következő urnókat kérte fel a rendezőség háziasszonyoknak:

Adorján Arminné, Barna Jenőné, Berczy Imréné, Bleyerné, Garzó Adél, Billitz Sándorné, Daday Józsefné, Dr. Ertler Mórné, Fehér Dezsőné, Felicidés Lajosné, Fássy Lajosné, Géher Antalné, Göttlicher Ernőné, Hegedüs Nándorné, Hegedüs Ottóné, Horványi Gyuláné, Juricskay Barnáné, Dr. Kádár Eleké, Kszinczy Mariška, Korbély Józsefné, Dr. Krüger Aladárné, özv. Kappel Györgyné, Laszky Arminné, Lázár Mártonné, Löwy Mórné, Marian Emilné, Marton Marnóé, özv. Molnár Lajosné, Némethi Mihályné, Niedermann Antalné, Noósz Gusztávné, Némethy Ferencné, Petry Gyuláné, Papp Károlyné, Pál Ilona, Pásztor Ferenczné, Pásztor Edéné, Philippiné, Reidnerné, Reichard R. Dezsőné, Réz Mihályné, Rosenberg Izsóné, Dr. Roóz Józsefné, Dr. Tóth Ferenczné, Tichy Gyuláné, Sebő Imréné, Sas Edéné, özv. Személyi Kálmánné, ifj. Személyi Kálmánné, Szűcs Izsóné, özv. Szabó Gézánné, Szirmay Lajosné, Vitályos Józsefné, Vasady Lajosné, Weimann Béláné, Wiener Jenőné, Zilbermann Zelma.

Ifjú hölgyeink, bakfis leányaink, iskolás leányok mind segítenek.

A háziasszonyok jelvénye: egy nagy vörös gomb lesz, reá nyomtatva: „Gróf Erdődy Gyuláné képzőiskola.” A felügyeletet a termekben kitűnő buzgó tantestületünk női és tarári kara vállalta magára. Az ifjúság vörös-kék (a Széchényiek színe) karszalaggal, polgárok és katonaság fogja a rendet fenntartani.

Jegyek a délutánra a vaskapunál kívül lesznek árusítva és az odavezető uton, ára 50 fill. Ezzel lehet végig nézni a felvonulást s az előadást a belső parkirozott téren, hol katonazene is lesz. Aki a képzőiskolát is megakarja nézni, az 1 koronát fizet. A belső terem megtekintése külön egy korona. Katona s gyermekjegy 50 fillér (a felvonulásban résztvevő gyermekek ingyen). Katona lefuvás este 8 órakor. Este 9 órakor Betegh

Péter nagy előadása csatakepekkel a Kath. Körben.

Junius 2 án pénteken a kiállítás egész nap nyitva lesz. 1 kor. belépti díj délelőtt vagy délután. Katona s gyermekjegy 50 fillér. Teáék külön 1 korona.

Délután 5 órakor a pompás szentszéki teremben lesz egy magas röptű felolvasás, melyet Dr. Némethy Gyula tart, Bihari Ákos szavával (dr. Krüger Aladár és Beleznay Antal „Hazajött Rákóczi” című melodramáját, melyben az énekszámokat Bihary Sándor adja elő) s Kövér Illy opera énekesnő énekel, zongorán Resch Mihály tanár kíséri, cukrászda, 1 kor. uzsonnajegyre kártyát kell váltani. Egy darab sütemény 30 fillér. Ifjú hölgyeink buzgokodnak e téren is. Estefelé pompás torcnyzene lesz a nagy angolparkban, a rózsák, fenyők, pálmák, óriási, hűs alleék árnyában és katonazene. A lövész-árokünnepélyen oly népszerűségnek örvendő 2 hatalmas katonasátor is fel lesz állítva, előtte számos márványasztalkával (melyeket a kávéházak tulajdonosai voltak szívesen kölcsön adni) az egyikben lesz Novomeszky cukrászdája, hol Reidnerné és Fekete Ilona urnókat fogják a pezsgőt árusítani 1 poharat 1 koronáért. — A másikban (úr, retek, tepertős pogácsa stb. lesz árusítva, ahol Kolliner D. és társa sörét Somogyi Dezső — a Fekete Sas bérlője — fogja kiszolgálni. A katonai lefuvó este 1/2 9 órakor lesz.

Itt említjük meg, — minden félreértést elkerülendő, hogy az állandójegyek a megnyitásra is érvényesek, ezen jegyek mellé 4 drb ingyen sorsjegy is van csatolva — s 4 napra délelőtt, vagy délután bárhová érvényesek csak az orgonahangversenyre nem és Betegh Péternek este 9 órakor a Kath. Körben megtartandó előadására.

A rendezőség kéri azokat, kiknek kerti napernyőjük van — lehetőleg asztallal — lennének kegyesek azt az ünnepségekre kölcsön adni s a 14—57 sz. telefonon a rendezőséget erről értesíteni.

* **Intelligensebb** kiszolgáló felvétetik jó fizetéssel. Aszódy Mihály Kossuth-ú.

Beteg és sebesült katonák tolvajai.

Strasszer Aladárné és társai bűnpöre.

— Első nap. —

Néhány hallgató, több ügyvéd lézengett a törvényszék esküdtszéki termében, mikor megkezték a sokat emlegetett bűnügy tárgyalását. A hallgatók létszáma nem igen, az ügyvédeké ellenben emelkedett.

A köteles unalom fog el mindenkit, mikor olyan ügy tárgyalásán vesz részt, amelyhez semmi köze sincs. De tegnap nem burgonyatolvaj parasztokat vallatott Balázs Elemér dr. elnök, hanem ügyes, ravasz kórháztolvajokat, kapzsiakat, gyors meggazdagodókat, megvesztegetőket, behálózókat, megvesztegetetteket, kötelességszegőket.

A vádirat, amely Farkas István dr. ügyész munkája, tömören mondja el a vizszoalások különböző fajtáit. A kórházi élelmező veszteget a felügyeletei megbízott összejátszik vele, mindenki sápol a beteg egészségéből, s a személyzet megkapja a parancsot: kevesebb ételt és italt mint kell, rosszabbat, mint szabad.

Strasszer Aladárné áll elsőnek az elnök elé, aki előlről kezdi, hogy bebizonyítsa neki, milyen erkölestelen volt az a 7 hónap alatt elért 300.000 korona, hogyan s mi minden szenny tapad hozzá. Először is 21.500 kilogrammal kevesebb húst adott a vállalkozó a betegnek, mint kellett volna. Azután: vizes tejet, vizes bort adtak, 5 borlevesbe egy tojást ütöttek, a zsirt leszedték a levesről, fagygyuval főztek. A rántásba nem tettek zsirt, büdös húst adtak a katonáknak, akik betegek lettek s higany is került kávéba. S emellett gyűlt a pénz a bankokban. Strasszer Aladárné tagad.

Jelentéktelen kis alakja állandóan hátrafelé mozog, mindig távolabb az elnöki helytől, de fürgén védekezik, sokat, bőbeszédűen magyaráz, őszinteség nélkül. Elég szilárd, úgy tetszik, örül, hogy kibeszélheti mondani valóit. Az elnök ezt fel is használja, s így tudunk meg sokat a kórházak boszorkánykonyhájának titkaiból.

Balázs Elemér dr. elnök tegnap is nagyserű volt, tájékozottsága meglepő s ahogy a vádlott lelkiismerete után tapogatózott, megérdemelte volna, hogy a vádlott beismeréssel honorálja ezt a művészetét. De nem tette.

A tárgyalás fél 10 kor kezdődik. A gyorsított eljárásban ítélkező tanács elnöke: Balázs Elemér dr. Birák: Szöllőssy Gyula, Hermann Aladár, Gyenge Béla, Sztachó Károly, Riedl Zoltán dr. Ügyész: Moldoványi Géza dr. jegyző: Reke Zoltán dr. Védők: Medvigy Gábor dr. helyettese Stern László dr., Gerő Gusztáv dr., Feldmann Ármán dr., Faragó Sándor dr.

Elnök megnyitja a tárgyalást, figyelmezteti a hallgatóságot a rendre s megállapítja, hogy vádlottak jelen vannak. Strasszer Aladárnét védi Medvigy Gábor dr., Vogel Lászlót Gerő Gusztáv dr., Schunke Ottót Feldmann Ármán dr. és Sós Jakabot Faragó Sándor dr.

A vádlottak.

Fegyházor kíséretében jelenik meg, s az elnök kérdésére előadja, hogy neve

Strasszer Aladárné Erdélyi Grosz Vera született Belényesben, 33 éves, nagyváradi lakos, magyarul és németül beszél, apja él, tanító volt, anyja meghalt, okleveles tanítónő, 25.000 korona vagyona van, készpénzben, a szegedi hadbírósnál.

Elnök: Eddig azt mondtotta, hogy a vagyona a 90.000 korona betéti könyv, 30.000 korona készpénz s 10.000 korona követelés.

Vádlott: Tévedés volt.

Megállapítják, hogy 2 gyermek anyja, büntetve nem volt.

Vogel László, aki le van tartóztatva, Békéscsabán született, 41 éves, izr., beszél több nyelvet, ügynök, Strasszer Aladár alkalmazottja, négy elemít járt, nem volt büntetve, vagyontalan.

Schunke Ottó, német állampolgár, ág. ev., magyarul, németül, lengyelül beszél, özvegy, érettségét tett, fakeskedő üzletben volt, Strasszer alkalmazottja, vagyontalan, büntetlen előéletű.

Sós Jakab nagyváradi lakos, 36 éves, magyarul, németül beszél, izr., nős, két gyermeke van, biztosítási ügynök, két polgárit végzett, szabadságot katoná, nem volt büntetve.

A katonai szakértők közül megjelent Schatz Dávid hadnagy. A katonai kincstárt képviseli Rigó István főhadnagy.

Faragó Sándor Rózsa Mór tanu megidézését kéri.

Elnök: Megesketi Schatz Dávid hadnagyot, mint szakértőt, aki a polgári életben magánhivataltalnak a Krieshaber és Slasinger budapesti gabonacégnél.

Cserbu János román tolmács német tolmácsi tisztséget tölt be, esküt tesz erre.

A vádirat,

Következik a vádirat felolvasása.

A nagyváradi törvényszék a vádlottakat egy-egy rendbeli hadiszállítási körül elkövetett visszaélés büntetvével vádolja, amelyet elkövettek, mint a nagyváradi katonai kórházak szerződéses élelmezőjének, Strasszer Aladárnak megbízottai. És pedig:

Strasszerné.

Strasszer Aladárné a mozgósítástól kezdve 1915 április haváig terjedő időben a férje által élelmezett nagyváradi es. és kir. csapatkórházban és a gimnázium épületében levő es. és kir. tartalékkórházban naponta megjelent, ott a konyhaszemélyzetnek a betegek részére szolgáló étel és italműeknek a szerződéseszerű kisebb adagokban való kiszolgáltatására, ételeknek nem a szerződésben kikötött módon való elkészítésére, a tejnek vízzel keverésére, nemkülönben az orvosok által előírt étkek rendjének be nem tartására utasításokat adott, továbbá az ételeknek a szerződéses mennyiségnél kisebb adagokban való kiszolgáltatásában, illetve adagolásában, nemkülönben az ételeknek nem a szerződés szerinti elkészítésében maga személyesen is részt vett.

Vogel László.

Vogel László, mint a nagyváradi m. kir. csendőrszkola épületében elhelyezett tartalékkórház élelmezésének Strasszer Aladár által megbízott vezetője 1914 szeptember havától 1915 április haváig terjedő időben az említett kórház élelmezésügyi feladatát szándékosan, a betegek létszáma, illetve az orvosok részéről előírt adagok által igényelt mennyiségnél kisebb mennyiségben és nem megfelelő minőségben szerezte be, az étel és italműeket a szerződés szerinti ennél kisebb adagokban szolgáltatva ki a betegek részére, a tejet és bort vízzel ke-

verte, a betegeknek több ízben romlott ételeket adott, a konyhaszemélyzetnek az étel és italműeket a szerződés szerinti ennél kisebb adagokban kiszolgáltatására, az élelmezésügyi feladatát szándékosan, a betegek létszáma, illetve az orvosok által előírt étrend be nem tartására, a tejnek és bornak vízzel való keverésére utasításokat adott. Végül

Schunke Ottó

Schunke Ottó, mint a Strasszer Aladár által élelmezett nagyváradi ref. leányiskola, Orsolya zárda, valamint a Darvas házban elhelyezett es. és kir. katonai tartalékkórház kezelője és Strasszer Aladárnak távollétében helyettese a kórházak élelmezésügyi feladatát szándékosan, a személyzetnek parancsokat adott a kisebb adagokban való kiszolgáltatásra s az ételeknek fagygyuval való elkészítésére.

ezzel a hadviselés folytán sebesült, beteg és lábadozó katonák gyógyítására szolgáló intézetekkel kötött szerződést szándékosan nem teljesítették s így a magyarosztrák monarchia fegyveres erejének érdekeit közvetlenül veszélyeztették.

Bacsinszky.

A vádirat vádolja Vogel Lászlót azzal is, hogy Bacsinszky Zsigmond csendőrhadnagynak, a csendőr tartalékkórház felügyelő tisztjének havi 200 és 350 korona ajándékot adott Strasszer Aladár megbízásából, ezenkívül számos esetben bort, húst, kenyéret adott neki s rábízta, hogy hivatali kötelességét a neki adott ajándékért, háboru idején szándékosan elnézően és Strasszer Aladárnak kedvére teljesítse.

Sós Jakab.

Vádolja Sós Jakabot azzal, hogy mint az általános mozgósítás alkalmával a 4. honvédelmi hadosztályhoz népfelkelőként bevonult és szolgálattételre a csapatkórház iródjába beosztott irnok, akinek kötelessége volt a speise bogen-ek kezelése s az azokban foglalt adatoknak a Summarischespeisebogenekbe s a Dietsum. Strasszer Aladártól 1914 október havában 500 korona ajándékot fogadott el, ezért a reábizott jegyzékeket Strasszer Aladár lakására vitte, azoknak kitöltését a maga előnyére és a kincstár kárára Strasszer Aladárnak megengedte, s ezen jegyzékeket a Strasszer Aladár előnyére és a kincstár hátrányára bevezette s így kötelességét megszegte.

Strasszer Aladár és társai ellen a temesvári es. és kir. hadosztálybírósnál, Bacsinszky Zsigmond ellen a szegedi honvédelmi hadosztálybírósnál folyik az eljárás.

Strasszer Rudolf ellen a kolozsvári ügyészség jár el.

Schunke Ottó és Sós Jakab le voltak tartóztatva, de szabadlábra helyezték őket. Strasszerné és Vogel ma is letartóztatásban vannak s fegyházorok kíséretében jelennek meg.

Szünet után a törvényszék kihirdeti, hogy Rózsa Mór tanu megidézé.

Következett

Strasszerné.

kihallgatása.

Elnök: Tudja miért áll a bíróság előtt? Bűnösnek érzi magát a vádban?

— Nem.

— Hány évig volt Belényesben?

— Két éves koromig. Nyole éves koromban Nagyváradra költöztünk. Apám másodrabbi volt a haladó izraelitáknál. Éltünk, mint másodrabbinak szerény fizetéséből, hantán voltunk gyerekek. 18 éves koromban tanítónői oklevelet kaptam s tanítottam 5 évig. 800 koronát kerestem, amit átadtam szüleimnek. Apám jövedelme 1200 korona törzsfizetés és egyéb jövedelmével együtt

1600 korona. Testvéreim idősebbek voltak, csak a legkisebb volt otthon. Férjhezmenetelem után egy évvel 10.000 koronát kért a férjemtől kölcsön az egyik bátyám.

A legkisebb fiu bankhivatalnok. 1896-ban mentem férjhez. 5000 korona hozományt adott Erdélyi Miklós bátyám. Férjem a kolozsvári katonai kórházak élelmezője volt, azután öngyőkségi irodát nyitott sógorával. A hozományom rövid ideig tartott.

Tönkrementünk,

kolozsvári vállalkozásunk bukással végződött, 10.000 koronával maradtak adósok. Ezután férjem megkapta a nagyváradi katonai kórházak élelmezését. Férjem édesapja adta a kauciót. Férjem addig szerény hónapok szobában lakott. Fizetett érte 40 koronát havonta, én visszamentem apámhoz, mert nem volt jövedelmünk. (Idegesen mosolyog.)

Elnök: Át kell érezni azt a helyzetet, amelyben van és megdöbbsen az, hogy kacag. Ezt többé ne tegye.

Vádlott: Igenis.

Medvigy Gábor dr: (Szólásra emelkedik.)

Elnök: Nem lehet most beszélni. Különben tudomásul veszem, hogy itt van a védő ur személyesen.

7 hónap alatt 300.000 korona.

Vádlott: Elmondja összes lakásainak nagyságát, fekvését, bérét. Utolsó lakásuk Uri-utcában volt 1000 koronát fizettek. Eleinte egy cselédünk volt, később dadát fizettünk.

Elnök: Miért csak 3 hónapig, félévig voltak egy-egy lakásban?

Nem volt megfelelő a lakás.

— Mikor letartóztatták, mennyi vagyona volt?

— 10.000 korona. Férjemnek betétkönyve 90 és 70 ezer koronáról, az erdélyi bankban 20.000 korona, nevemben 70.000 korona készpénz, a kasszában 25.000 korona és Salamontól kapott 10.000 korona készpénz s 10.000 korona követelés Salamontól.

— Mikor összekerültek, mennyi volt a pénzük?

— Semmi

— Kolozsvárott mennyi volt?

— Semmi.

— Éveken keresztül nyomorogtak?

— Csak szerényül éltünk.

— Addig, míg megkezdődött a háboru.

— Igen.

— Betéteik háboru előtt is voltak?

— Nem voltak betéteink.

— 300.000 koronát háboru alatt, 7 hónap alatt nyertek. Mégsem bűnös?

— Nem, mert az üzlet vezetése a férjemé volt, az üzletbe én nem folytam bele.

— Mennyi készpénzt fektettek bele a vállalkozásba?

— Ami pénze volt.

— De önnek tudni kellett, honnan veszi a pénzt, hiszen 120 emberről kellett gondolkodni. Első hónapban mennyit fektettek be?

— Nem tudom. Először leszámoltunk a katonai kórházzal s azzal fizetett a férjem, amit kapott.

— Tehát nem saját pénzét fektette bele a vállalatba. Mennyit fektetett be a vállalatba az első hónapban?

— 40.000 korona.

— Nem látott abban bünt, hogy 40.000 korona befektetéssel 300.000 koronát nyert?

— 21 kórháza volt a férjemnek.

— Melyik kórházban fordult ön meg?

— Mindegyikben 1—2 szer havonta a konyhán. A gimnáziumi és csapatkórházban naponta. Itt fél tizenegytől tálalásig ott voltam.

A kórházkonyhák titkai.

A hus.

— Miért tette?

— Mert jobban igyekeztek, ha ott voltam.

— Az ura ezzel megbizta?

— Nem.

— Férje azt vallja, hogy az üzlet menetébe be volt avatva, belefolyt mindenbe, s mindenről tudott, s megbizta önt.

— Nem volt megbizásom. A feltételeket nem ismertem.

— Lefoglalt leveleiből, amelyeket urának küldött, kiderül, hogy nagyon jól ismerte a feltételeket. Mérte ön a húst?

— Igen, annyit mértem, amennyi előírás szerint kellett. S ha nem ment ki, jelentettem a férjemnek.

— No látja, ismerte az előírást. De ön rendelkezett a kórházakban. Ha a szakácsnő rendszeren kimérte a húst, rákiáltott, hogy kevesebbet mérjen. Erre tanu van.

— Fáj, hogy nem volt elég a hus, de férjem azt mondta, hogy ennyit küldtek s abból kikell jönni. Hogy jól főztünk, bizonyítja Schatz Jakab ezredorvos, ő elfogadta ingyen a kosztunkat s jónak találta.

— Bort adtak a betegeknek? Viz volt benne, van tanuvallomás.

— Nem tudok róla.

Ne legyen konok és makacs, be kell ismerni, hogy ön is rendelte, hogy 100 és 100 liter vizet öntsének a borba.

— A húst, ha kisebb mennyiségben adtam ki, ez azért volt, mert nem hoztak eleget, de a vizet tagadom. A husnál nem szándékosságából tettem, hogy kevesebbet adtam.

— Nem tudom, miért, de nem volt elég a hus. Ez mindennap megessett hogy a kinstár részére mit számítottunk fel, nem tudom.

— Gyermek faliarcképe mögé, a fehérneműbe ön rejtette el a pénzt s ön nem érdeklődött, hogy mit keresett a férje?

— Ezt nem tudom.

— Ismerte a Summarische Diet-bogent, a fleisch-bogeneket?

— Igen.

A vacsora.

— Számítottas-e, hogy mennyit tett ki ez a kisebb adag öt hónap alatt? Ez 21800 kilogrammot adott. Miből készítették az esti ebédet?

— Nem tudom.

— Ami egyes emberektől visszamaradt, abból csinálták a vacsorát, a csontokról is leszédtek a csatokat s erre ön adta a rendeletet.

— Nem adtam erre rendeletet. Ezt hallottam Martinnétól.

— S miért nem tiltotta meg?

— Én nem értettem hozzá.

— De a férje se volt szakács?

— Hiszen ehhez nem kell érteni.

— A borleveshez miért kellett viz? Egyharmadrészben viz volt, cukrot alig adtak hozzá s 5 adaghoz egy tojást adtak az ön rendeletére.

— Én jónak találtam, a Vöröskereszt hölgyek is. Öt adaghoz egy tojást adtunk.

Kevés zsir, sok fagygyu.

— 500 betegnél 1 és fél kiló zsirt használtak. Ha öntől többet kértek, leszédta őket. Ön fagygyuból olvasztott ki zsirpótlót s azt használtatta fel.

— Én a férjemtől hallottam ezt, azután a szakácsnéktől hallottam, hogy ez előírás.

— Ön ezt helyénvalónak látta?

— Szegényebb háztartásban ez így szokás.

Vizes tej.

— A tejbe naponta vizet töltöttek be?

— A szakácsnő mondta a gimnáziumi kórházba, hogy 5 literes fazékkal töltött vizet a tejbe. A férjem azt mondta, hogy ez nem szükséges.

— Ön ügyelt arra, hogy szorgalmasan öntsének vizet a tejbe.

— Ön rendelte?

— Igen.

— Tejes ételeknél mi történt?

— Egy két kanál vizet töltöttem a tejbe, mert így jobban főtt. 8 kanál tejet 1 kanál vizet vettem.

Zsirtalan leves, higany.

— A leves tetején összegyűlt rizsadékot ön leszédte.

— Nem tettem.

— Este a gulyás készítéshez használtak. A konyhakönyvbe nem nézett ön?

— Soha. Nem volt ott könyv. A konyhahölgyek nem montak semmit.

— A katonák nagyrésze hasmenésben szenvedett. A kávé alján higanyt találtak. A rántáshoz miért nem adtak zsirt?

— Nem tudom.

Rántás zsir nélkül.

Ön tudta, hogy a haszon szerzéshez ilyen eszközöket nem szabad használni. A lisztet megpirították, rá tettek néhány zsirban megforgatott hagymát, de zsirt nem adtak hozzá. Ön ezt el tudta nézni?

— Azt hittem van benne zsir.

— De a 90.000 koronát betették a takaréka.

— Sose voltam a pénz után kapzsi.

Romlott hus.

— Panaszkodtak a betegek, hogy bűdös a hus?

— Sohasem.

— A sonkát miért nem ették meg?

— Azt hittem, hogy változatosság okáért friss húst és kolbászt kívánnak.

— De ön elutasította a panaszukat.

Medvigy dr védő: Előterjeszti, hogy vádlott nevetése idegességéből ered.

Elnök: tudomásul veszi.

A tárgyalást ma reggel 9 órakor folytatják.

* Gyönyörű rózsás arc a nő legszebb díszje. Az első ránc a szép asszony első igazi bántása. Adjunk tehát neki módot, hogy eltüntethesse. Elég ha a megbecsülhetetlen Y-PO krém és szappant használja, melytől a bőr visszanyeri ruganyosságát eltünteti a ráncokat, szeplőket, mitesereket, májfoltokat, pattanásokat és bőr vörösséget. Ára K 1.50. Kapható: Farkas István „Apolló” drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B. Rimánóczy-palota.

* Aszódy Rákóczi-uti kávé és tea üzletében nagy mennyiségű bor, konyak, rum, tea és likőr áruk raktáron vannak, a háboru előtti árakban lesznek kiszolgálva. Vigyázat orsolya Zárda épület. (Telefon 610) 1 kiló kész kávé cukorral. 5 kor.

x Poloskairtó NOXIN biztos szer. Ára 1 korona 80 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczi-ut 7/B.

HIREK

*** Arz Artur titkos tanácsos.** A király, mint a hivatalos lap közli, Arz Arthur gyalogsági táborokot a titkos tanácsosi méltósággal tüntette ki.

*** Apponyi hetven éves.** Vasárnap az összes pártok férfiai szeretettel üdvözlötték gróf Apponyi Albertet abból az alkalomból, hogy most töltötte be hetvenedik életévét. Apponyi számos idealizmusa, őszintén mély katolikus meggyőződése, világszerte minden művelt nyelven ismert és csodált ékes-szólása valóban tiszteletre készíti ez alkalommal az egész országot, melynek Apponyi Albert békében is, de most a háborúban is — minden pártszempontot félretéve — annyi értékes szolgálatot tett. A hetvenedik évfordulóján szeretettel keresték fel azok is, akik nincsenek vele sok tekintetben egy politikai meggyőződésen, gyűlölettel csak a Világ, a szabadkőművesek lapja rontott neki. Apponyi tudvalevőleg meggyőződéses katolikus és volt bátorsága ahhoz, hogy a szabadkőműves sajtót kiséperje a házából. Pedig ingyen küldték a nyakára. Ez fáj a Világnak s ezért ront neki egy ősz embernek 70-ik születése napján.

*** Minisztertanács.** Budapesti tudósítónk jelenti: Ma délután 4 órakor Tisza István elnökletével minisztertanács volt.

*** Dr. Ciffra Kálmán főispán.** A Berettyóújfaluban megjelenő Sárrét írja: Mint beavatott helyről értesülünk, a Hlatky Endre halálával megüresedett Nagyvárad városi főispánságra a kormány dr. Ciffra Kálmánt, kerületünk képviselőjét nevezi ki. Dr. Ciffra Kálmán kinevezése bizonyára őszinte örömet fog kelteni, mert a berettyóújfalui képviselő nem csak kitűnő adminisztratív munkatér, de lebilincselő egyéniségével Biharvármegye vezető férfiai között különös népszerűségnek örvend. A dr. Ciffra Kálmán kinevezésével megüresedett képviselői mandátumra a berettyóújfalui kerület dr. Szilágyi Lajos cs. és kir. kamarás vezérkari századosát a „Külügy-Hadügy” kiváló szerkesztőjét jelöli, kinek egyhangú megválasztása bizonyos. — Nagyváradon a kombinációról csak a lapból értesült a közönség.

*** Kitüntetett tisztek.** A király Melchger Róbert 37. gyalogezredbeli ezredesét a katonai érdemkereszt III. osztályával, Nedobity János 19. tartalékos tüzér ezredbeli századosát a Signum laudisszal tüntette ki.

*** Gyapjubizományosok Nagyváradon és Biharban.** A Magyar Szentkorona Országainak gyapjubizományosait r. t. kinevezte bizományosait, akik a termelőkötől vásárolhatnak. Nagyváradon Lakatos József, Berettyóújfaluban Braun Adolf és fia, Nagyszalontán Löwy József és fia a központ bizományosai.

*** A Bihar megyei Nemzeti Kaszinó közgyűlése** június 15-én a Bihar megyei Nemzeti Kaszinó évi közgyűlést tart. Valószínű, hogy a fokozódott terhek könnyítése céljából a tszdijakat felemlik. Az igazgatóságban Hlatky Endre halálával megüresedett helyre Rádl Ödönt jelölik.

*** Apológiai kurzus urinők részére.** Urinők részére hirdetett „Apológiai Kurzusra” a jelentkezőket az Orsolya zárdában május hó 30-án 5 órakor tartandó értekezletre tisztelettel meghívja az Apológiai Kurzus vezetősége. Nagy a rönk a befolyása az életnek akárminő viszonyaira. A házban a nők a hitnek az őrei s hogy ez irányban mit köszönhetünk az igazi keresztény anyáknak, azt érezzük mindnyájan. Amilyen a nő, olyan a társadalom, olyan a nemzet. „A keresztény anya Istennek legdrágább ajándéka” mondja Ketteler püspök. Míg künn a vérzivatar tombol és mindent romba dönt, addig csak egy szikla áll rendületlenül a hit szikláján! Itt kell tehát jövőnket biztosítani. E magaslatos célt akarja szolgálni az „Apológiai Kurzus”, a felnőttek rendszeres hitoktatásával. IX. Pius pápa mondta egykor: „Adjatok nekem igazi keresztény anyákat és én megmentem a süllyedő világot!” Kéri a vezetőség a taggyűjtőinek beszolgáltatását, a meghívók szétküldése végett. Csakis meghívóval lehet résztvenni.

*** Jönnek az orvosszigorlók.** A belügyminiszter a bekövetkező nyári hónapokra míg az egyetemen szünetelnek az előadások, a felszabaduló orvostanhallgatókat és szigorló orvosokat a vidékre fogja kiküldeni. Ezzel az intézkedéssel azt akarja elérni a miniszter, hogy a vidék közegészségügyén is segítve legyen, de az orvosi pályára készülő ifjak is már most szerezzenek bizonyos tapasztalatokat és gyakorlatot. A miniszter már tegnap felhívta az alispánt, hogy irassa össze azokat a nagyobb helységeket és egészségügyi köröket, ahol egyáltalán nincs orvos. Ezekre a helyekre mindenüvé orvosszigorlókat, a kórházakba pedig orvostanhallgatókat fog küldeni a miniszter.

*** A biharmegyei és nagyváradai Nőegylet** tegnap a Lujza Otthonban özv. Des Escherolles Kruspér Sándorné elnöklete alatt választmányi ülést tartott, melyen résztvettek: özv. Bulyovszky Józsefné és özv. Nagy Odonné alelnökök, továbbá Balogh Kálmánné, Bócz Gézné, Fabricius Dezsóné, özv. Géher Antalné, Lausch Károlyné, Mezey Vilma, özv. Molnár Lajosné, Niedermann Antalné, Papp Imréné, Schütz Albertné, Thury Endréné, Vértessy Andorné választmányi tagok és Bőszörményi Géza jegyző. A választmány jóváhagyólag tudomásul vette, hogy az elnökség Bársony Lajosné és Bikfalvy Miklósné a Lujza Otthonba fölvette. Nemkülömben örvendetesen tudomásul vette, hogy Tóth Mihály szalárdi nagybirtokos sertésmegváltás céljából özv. Nagy Odonné alelnökönek az Erzsébet leányárvaház javára 200 koronát adományozott, s hogy a l. sz. káptalan az árvaház részére csaknem félárban két darab másfél éves sertést adott el. Végre az elnöknő indítványára a választmány elhatározta, hogy az Erzsébet leányárvaházba üresség esetén kizárólag katonasárvát fog fölvenni. Jegyzőkönyv hitelesítésére elnöknő Schütz Albertné és özv. Géher Antalné választmányi tagokat kérte föl.

*** Ma kezdődik Szegeden Kopper igazgató főtárgyalása.** A szegedi honvédhadosztály bíróság ma kezdi meg Kopper Antal 4 ik honvédgyalogezredbeli hadapród, nagyváradai bank igazgató ügyének főtárgyalását. A tárgyalásra igen sok tanut idéztek be. A tanuk közt szerepel dr. Nemes Áron tiszti orvos és Kemény Ignác alkapitány is. Kopperné tudvalevőleg férjére tett súlyos vallomását visszavonta s ezen az alapon Koppert szabadlábra is helyezték. A tárgyalás több napig fog tartani.

*** Felülfizetések.** A Népszövetség ünnepélyen felülfizettek. Grócz Béla 30 K, Dr. Karácsonyi János 20 K, Dr. Vueskics Gyula 10 K, Dr. Bundala Mihály 10 K, Dr. Lestyán Endre 4 K, Dr. Némethy Gyula 3 K, Gálly Sándor 3 K, N. N. 3 K, Des Escherolles Kruspér Sándorné 10 K, Fodor Ella 30 K, Sándor Klára 10 K, Dr. Molnár Imre 30 K, Dr. Lábán Lajos 10 K, Dr. Bozoky Alajos 6 K, Kozma Mihály 4 K.

*** Az Orsolya zárda gyásza.** A szent Orsolya rend nagyváradai zárdájának gyásza van. A rend egyik kiváló tagja Mater Mária Jozefa szül. Seres Rozália vasárnap Istennek szentelt életének 32. évében tisztalelkét visszaadta Teremtőjének. Tehetséges, képzett tanító nő volt, aki a nőnevelés magaslatos hivatását buzgó odaadással teljesítette. Temetése ma kedden, május 30-án délelőtt 9 órakor megy végbe a zárda épületből. A rendház a következő gyászjelentésben tudatja a gyászesetét:

Jézus, Mária, József! Az üdvösségnek 1916. esztendejében május 28. délelőtt 12 órakor, sz. Annáról nevezett nagyváradai sz. Orsolya zárdánkban elhunyt az Urban, a halotti szentségek ájtatos felvétele után, kedves kar testvérünk: Legméltóságosabb Ol-társzentségről nevezett Mater Mária Jozefa született Seres Rozália életének 32-ik, szent fogadalmának 8-ik esztendejében; hült testemai május 30. délelőtt 9 órakor zárdatemplomunkban tartandó sz. miseáldozat bemutatása után fognak a feltámadás reményében az olaszí sirkertben elhelyeztetni. Az Istenben elhunytunk lelkét a zárda-szüzeknek és a keresztény hűveknek buzgó imáiban ajánljuk. Requiescat in Pace!

*** Elhalasztott tanítóválasztás.** Tegnap délutánra volt kitűzve hat községi polgári iskolai tanító és tanítónő választása, azonban az iskolaszék tagjai nem jöttek össze megfelelő számmal s így a választást szerdára, május 31-re tűzték. Erre vonatkozólag az iskolaszék elnöke a következő meghívót bocsátotta ki:

Nagyvárad város községi iskolaszékének tagjait f. hó 31-én — szerda — délután 4 órakor a városi bizottsági termében tartandó tanítóválasztó gyűlésre midőn tisztelettel meghívom, kérem, hogy mert a választás megejtéséhez a tagok 2/3-ának jelenléte szükséges a gyűlésen teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Tárgy: 1. Poyrná Ilona, Kopócsy Béla, Csajkos Mária, Horth Margit Reichard Erzsébet és Molnár Béla községi polgári iskolai segédtanítóknak a vall. és közoktatásügyi Miniszter 46122—1916 VI. a. számú engedélye alapján rendes tanítókká való megválasztása. Nagyvárad, 1916 május 29. dr. Thury László iskolaszéki elnök.

*** Borzalmas jégverés.** Borzasztó jégeső pusztított vasárnap Bihar megye egyes vidékén, különösen Bihardiószeg és Nagykágya községekben és ezek határain. A kora délutáni órákban vonult keresztül Bihardiószegen az itélet idő, amely a községben is sok kárt tett. A szabadban levő apréjóságokat agyon verte, az ablakokat beverte a dió nagyságu jég. Még nagyobb a kár a hegyen, ahol a szép raményekkel kecsgetető termést teljesen tönkre tette. Igen sok helyen a pusztta venyige áll csak; még a leveleket is letarolta. A konyha kerti vetemények teljesen elpusztultak, de a gabonában is óriási a kár. A földeken és a szőlőutakon lapátolni lehetett a jéget. A lakosságot teljesen megrémítette a borzalmas jégverés.

* **Vilmos császár a közuti kocsin.** Berlinből jelentik: Vilmos német császár tegnap teljes inkognitóban Elbingbe érkezett. A császárt senki sem ismerte fel. A pályaudvarról kíséreléssel együtt egy közuti kocsi tette meg az utat, megtekintette a hajógyárat, melyben szintén nem ismerték fel.

* **Kettős eljegyzés.** Szép családi ünnepség volt vasárnap Jankai Mihály tette felügyelőnél. Fia és leánya eljegyzését tartották meg. Fia ifj. Jankay Mihály máv. állomás felügyelő eljegyezte Miklovits Erzsikét, leányát Vilmát pedig eljegyezte Lippay Nándor máv. mérnöki hivatalnok.

* **Zeneakadémiai vizsgálatok.** A Fischer-féle zeneiskola növendékei közül ez idén ötven tettek magánvizsgálatot az Orsz. m. kir. zeneakadémián: Weisz R. Magda, Kardos Magda, Waldmann Erzsé, Steiner Erzsé és Schwartz Gizella. A vizsgálobizottságot meglepte a növendékek alapos készütsége s teljes elismerésüket fejezték ki a „Nagyváradai Zeneiskola“ tanárainak.

* **Halálozás.** Redényi József m. kir. kulturmérnökségi főtitkár, élete 41. évében hirtelen elhalt. Halálát özvegye Tóber Barta és nagy rokonság gyászolja. Temetése, holnap, május 31-én délelőtt 11 órakor lesz a r. kath. egyház szertartása szerint a Szent János-utca 10. sz. háztól.

* **Drágább lesz a posta.** Bécsből jelentik: A negyedik hadikölcsön kamatait, hirszerint a dohánytermékek és a postaártek felemelése útján kívánják fedezni. A terv szerint az 5 filléres levelezőlapokat 8 fillérré, a 10 filléres levélbélyegeket 15 fillérré, a távirati szavak díját pedig két fillérré kívánják felemelni. A postaártekfelemelése összefüggésben van Németország hasonló intézkedésével, miután Németországgal e tekintetben szerződéses viszonyban vagyunk.

* **Elvesztett esernyő.** A vasárnapi Népszövetségi ünnepélyen egy duplarugós esernyő elveszett. A megtaláló sziveskedjék a Katholikus Kör szolgájának átadni.

* **A Püspökfürdő postája.** Vettük a következő hirdetményt: A m. kir. államvasutak Püspökfürdő vasutállomásán Nagyvárad—Püspökfürdő elnevezéssel 1916. évi június hó 1-én a furdidény tartamára postamesteri kezelésben teljes fel- és leadó szolgálattal s a m. kir. postatakarékpénztár közvetítő hivatala gyanánt is működő postahivatal ismét megnyílik. Ezen hivatal postai összeköttetését a Nagyvárad és Püspökfürdő között 7703, 7704, 7709 és 7710. sz. vonatokkal fogja nyerni a kézbesítő köre a közgazgatási szempontból Hájó községhez tartozó Püspökfürdő telepre fog kiterjedni. Nagyvárad, 1916 május 16. Siket Traján m. kir. posta- és távirat-főigazgató.

A husdrágaság folytán a halkonzerv tápláló és olesó. Kapható kizárólag **Aszódy** halüzletében Kossuth-utca saspaszás.

x **Helybeli** nagy vállalatnál 10—15 mázsa makulatur papír eladó. Rajánlatokat a kiadóba kérünk.

* **Gyurjad Gyurka.** Piszkáld ki Ellőték a jobbkaromat. Ott ahol a Dnyeszter vize zug. Csukaszürke ember. Háborus mozifelvétel. Rendkívül érdekes lemez újdonosságok Rákóczi-ut 7. az udvarban SIMON GYULA hangszerkészítőnél. Hangszerek, hegedűk, gramafonok, hurkülönlegességek, Gramafonok, hangszerek olesó szakszerű javítása.

* **Intelligens** négy polgárit végzett leány állást keres. Cim a kiadóban.

* **Kiadó** olesó bér mellett, vendéglő kávéház helyiségek berendezéssel, vagy anélkül, továbbá nagyobb és kisebb üzletek, raktárak, műhelyek hosszabb, vagy rövidebb időre, ugyszintén modern berendezésű butorozott szobák. Nagy Sándor-utca 4. szám.

* **Kiadó** Lahner György-utca 6. számú ház emeletén modern 2 szobás utcai lakás fürdőszobával aug. 1-re. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

A legjobb **molyirtó** szerek u. m. **mirt**, Bagaria-Papir, Molygyökér, Tabaco, Mof, Tarmalit, Camfor, terpetin, Zacherlin, stb. már kapható Farkas István „Apolló“ drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

SZÍNHÁZ.

Heti műsor.

Kedd: Szerelem.
Szerda: Szerelem.
Csütörtök délután: Cigánybáró.
Csütörtök este: Vörössapka.
Péntek: Mágus Miska.
Szombat délután: Hamlet.
Szombat este: Kis gróf.
Vasárnap délután: Karikagyűrű.
Vasárnap este: A kis alamuszi.

A Szerelem. Barta Lajos vigjátékát a színház teljes vigjátéki személyzete játssza. Nellyt E. Kovács Mariska, Luját H. Körösi Juci, Bóskét pedig Polgár Mariska játssza. Komoróczyban Tóth Elek kapott hálás szerepet. A három lány apja az öreg Szalay igazi kabinet alakítás lett Farkas Pál kezében, nejét Bínházy Teréz, a költő spját Leövey adja, míg a költő szerepe Varsának jutott. Kedves mellékszerepeket kaptak Perényi és Vank.

APOLLÓ mozgószínház
Hétfőn
A halálklub.
Bűnügyi dráma 3 felvonásban.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

URÁNIA mozgószínház
Hétfőn
Forradalmi nász.
Színjáték 4 felvonásban.
Előadások kezdete: Szombaton, vasárnap és ünnepnapon 3 órakor és hétköznapokon fél 7-kor.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Merza Kálmán
nyerges és szijgyártó Nagyvárad,
Rákóczi-ut 19. szám.
Telefon: 3-65 Telefon: 3-65
Tiszti nyereg és szijzat, kocsizó és igás szerszámok, kocsikulcs, lábvédők és szerszámok raktára.

Meghívó.

A «Biharmegyei és Nagyvárad Nemzeti Kaszinó» 1916. évi június hó 15-én d. u. 6 órakor az egylet helyiségében évi rendes közgyűlést tart.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. Zárószámok és költségvetés.
3. Választások.
4. Tagdíjfelemeléssel kapcsolatosan, alapszabály módosítás.
5. Esetleges indítványok.

Az igazgatóság.

Ferolin a legjobb és legbiztosabb tolette-szer kéz-, láb- és hónalj-izzadás ellen. Hűsít! Szagtalanít. Ára 1-20. Kapható Farkas István „Apolló“ drogeriájában Nagyvárad, Rákóczi-ut 7/B.

Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok.

A nagyvárad felső kereskedelmi fiu- és leányiskolában az 1916—17 tanévre szóló beiratások **naponta 4—5-ig** a következő sorrendben történnek.

I. Fiuiskolában:

1916. június hó 3., 5. és 8. az alsó osztályába, akik nagyvárad vagy biharmegyei illetőségűek.

1916. június hó 6. és 7. a középső és felső osztályába, akik a nagyvárad felső kereskedelmi iskola alsó ill. középső osztályát elvégezték.

1916. június hó 9. és 10. az alsó osztályba nem nagyvárad vagy biharmegyei illetőségű tanulók vétetnek fel.

A középső és felső osztályba idegen tanintézetből tanulók csak az esetben vétetnek fel, ha a szabályszerű létszám még nem telt be.

II. Leányiskolában:

1916. június 10., 13., 14. Az alsó osztályba csak oly tanulók nyernek felvételt, akiknek legalább jörendű bizonyítványuk van.

Figyelmeztetnek a helybeli és biharmegyei, valamint a mi iskolánkban alsó illetve középső osztályt végzett tanulók, hogy a felsorolt napokon beiratkozzanak, nehogy a szabályszerű létszám betelvé, kénytelenek legyenek más tanintézetben felvételt keresni.

Az iskolabizottság.

Gyermek szvetterek, harisnyák, sapkák, női mouslin, flor- és selyem harisnyák, valamint női keztyűket előnyös árakban árusít — a

SPITZER és LENGYEL cég

detail osztálya

Zöldfa-utca, a gyógyszerertárral szemben.

Pályázati hirdetés!

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága nyugdíjazás folytán megüresedett II. oszt. adóhivatali számtisztai és ennek betöltésével esetleg megüresedő más állásoknak választás utján leendő betöltését a f. évi június havi rendes közgyűlés napirendjére tűzvé ki, felhívom mindazokat, akik a X-ik fizetési osztályba beosztott 2000 kor. fizetés és 720 kor. lakpénzzel javadalmazott II. oszt. adóhivatali számtisztai és ennek betöltésével esetleg megüresedő más állásokra pályázni kívánnak, hogy pályázati kérvényüket szabályszerűen felszerelve, Nagyvárad thjf. város főispánjához, mint a kijelölt választmány elnökéhez czimezve, hivatalomnál, (Városháza I-ső em. 4. sz.) f. évi június hó 3-ik napjának d. u. 2 órájáig annyival is inkább adják be, mivel az elkésett beadott vagy kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad 1916 évi május hó 22 én.

Rimler Károly
polgármester.

IZSÁK LIDIA elsőrendű fűzőszalon

Nagyvárad,
Nagy Sándor-ut

Park-szálloda
épületében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és baskótkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művésznőinek egyedüli szállítója.

Telefon: 11-53.

5.

Elsőrendű **jégszekrények** olcsó árban beszerezhetők

**Andrényi Károly és Fiaínál
Nagyvárad.**

EMIR ARCMOSÓ

legtökéletesebb készítmény bőrhámlás és fémör; továbbá izzadó-, fényes, zsíros-, atkás (mitesseres) arcra. Ha naponta többször az arcunkat EMIR-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehetfinomságu harmattal lenne bevonva.

Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.

Legszebb fekete vagy barna színre fest a

KELETI HAJFESTŐ

Egy pár perc alatt bármilyen haját, vagy bajuszt a legszebb fekete, vagy barna színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehessen mosni.

Egy készlet ára 3 kor. 50 fillér.

Ha szeplőjétől meg akar szabadulni, ha tiszta fehér arcot óhajt, úgy használjon

Alabástrom-arckenőcsőt

Egy tégely ára 1 kor. 20 fillér.

10 koronás vidéki megrendeléseket költségmentesen szállítok.

Fenti szerek kaphatók:

NÉMETH PÁL gyógyszerésznél

Arany Kereszt gyógytárban.

Szent László-tér, a Városháza mellett.

A MŰJÉG

naponkénti rendszeres szállítását megkezdjük, megrendeléseket köszönettel veszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgyár R. T.
Telefon 439.

Grünfeld Ignác és fia

villany és gáz szerelő

Nagyvárad, Mezey Mihály-utca 4. az ipartestület háza mellett. (Telefon 318.)

Mérsékelt árszabás mellett készít: új berendezéseket, javít, csiszol, galvanizál és átalakít rajz után is.

Raktáron tart: minden gyártmányu (fémszálas, fél wattos)

Wolfram égőt.

Költözésnél villamos berendezést azonnal készít. — Anyagot is árusít. Telefon szám 318.

2-3 kisebb lakásokból álló

MAGÁN HÁZAT

megvételre keresek, ajánlatok a Nagyvárad Napló kiadóhivatalába.

Gyermek szvetterek, harisnyák, sapkák, női mouslin, flor- és selyem harisnyák, valamint női keztyűket előnyös árakban árusít — a

SPITZER és LENGYEL cég

detail osztálya

Zöldfa-utca, a gyógyszertárral szemben.

Pályázati hirdetés!

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága nyugdíjazás folytán megüresedett II. oszt. adóhivatali számtizsi és ennek betöltésével esetleg megüresedő más állásoknak választás útján leendő betöltését a f. évi június havi rendes közgyűlés napirendjére tűzvé ki, felhívom mindazokat, akik a X.-ik fizetési osztályba beosztott 2000 kor. fizetés és 720 kor. lakpénzzel javadalmazott II. oszt. adóhivatali számtizsi és ennek betöltésével esetleg megüresedő más állásokra pályázni kívánnak, hogy pályázati kérvényüket szabályszerűen felszerelve, Nagyvárad thjf. város főispánjához, mint a kijelölt választmány elnökéhez czimezve, hivatalomnál, (Városháza I-ső em. 4. sz.) f. évi június hó 3-ik napjának d. u. 2 órájáig annyival is inkább adják be, mivel az elkövetten beadott vagy kellően fel nem szerelt kérvények figyelembe vételni nem fognak.

Nagyvárad 1916 évi május hó 22 én.

Rimler Károly
polgármester.

IZSÁK LIDIA elsőrendű tűzőszalon

Nagyvárad,
Nagy Sándor-ut

Park-szálloda
épületében.

Fűzőket a legelső divat szerint 2 óra alatt elkészítünk, kész fűzőkben egyenes tartók, melltartók és baskótkben nagy választék. Fűzőket választás végett vidékre is küldünk, tisztításokat és javításokat pontosan elkészítünk. Szigligeti színház művésznőinek egyedüli szállítója.

Telefon: 11-53.

5.

Elsőrendű **jégszekrények** olcsó árban beszerezhetők

Andrényi Károly és Fiainál
Nagyvárad.

EMIR ARCMOSÓ

legtökéletesebb készítmény bőrhámlás és szömör; továbbá izzadó-, fényes, zsíros-, atkás (mitesseres) arcra. Ha naponta többször az arcunkat EMIR-rel bedörzsöljük, az arc rögtön csodás szép lesz, mintha valami mesés lehetfinomságu harmattal lenne bevonva.

Egy üveg ára 1 korona 50 fillér.

Legszebb fekete vagy barna színre fest a

KELETI HAJFESTŐ

Egy pár perc alatt bármilyen haját, vagy bajuszt a legszebb fekete, vagy barna színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehessen mosni.

Egy készlet ára 3 kor. 50 fillér.

Ha szeplőjétől meg akar szabadulni, ha tiszta fehér arcot óhajt, úgy használjon

Alabástrom-arckenőcsőt

Egy tégely ára 1 kor. 20 fillér.

10 koronás vidéki megrendeléseket költségmentesen szállítok.

Fenti szerek kaphatók:

NÉMETH PÁL gyógyszerésznél

Arany Kereszt gyógytárban.
Szent László-tér, a Városháza mellett.

A MÚJÉG

naponkénti rendszeres szállítását megkezdtük, megrendeléseket köszönettel veszünk, előfizetéseket elfogadunk és előzékeny, pontos kiszolgálásról gondoskodunk

Kiváló tisztelettel

Nagyvárad Sörgyár R. T.
Telefon 439.

Grünfeld Ignác és fia

villany és gáz szerelő

Nagyvárad, Mezey Mihály-utca 4.
az ipartestület háza mellett. (Telefon 318.)

Mérsékelt árszabás mellett készít: új berendezéseket, javít, csiszol, galvanizál és átalakít rajz után is.

Raktáron tart: minden gyártmányu (fémszálas, fél wattos)

Wolfram égőt.

Költözésnél villamos berendezést azonnal készít. — Anyagot is árusít.
Telefon szám 318.

2—3 kisebb lakásokból álló

MAGÁN HÁZAT

megvételre keresek, ajánlatok a Nagyvárad Napló kiadóhivatalába.